

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка
Факультет іноземної та слов'янської філології
Кафедра теорії та практики романо-германських мов

ЗАТВЕРДЖУЮ
В.о. декана факультету
іноземної та слов'янської
філології
Н.І. Кириленко
«30» серпня 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Практична фонетика німецької мови

галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

спеціальність 014 Середня освіта (Мова і література (німецька))

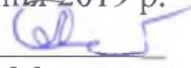
освітньо-професійна програма Середня освіта (Німецька та англійська мови)

додаткова предметна спеціальність 014 Середня освіта (Мова і література (англійська))

перший рівень вищої освіти

форма навчання: денна

мова навчання: німецька

Погоджено науково-методичною
комісією факультету іноземної та
слов'янської філології
«30» серпня 2019 р.
Голова
Семенов О.М., д.пед.н., проф.

Суми – 2019

Розробники:

Солощенко В. М.; кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри теорії та практики романо-германських мов;

Шевченко О. О., викладач кафедри теорії та практики романо-германських мов.

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри теорії та практики романо-германських мов

Протокол № 1 від «30» серпня 2019 р.

Завідувач кафедри теорії та

практики романо-германських мов

Солощенко В. М.

«30» серпня 2019 р.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, кваліфікація, освітньо-професійна програма	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів ECTS – 4	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Обов'язкова (нормативна)	
	Спеціальність 014 Середня освіта (Мова і література (німецька)) додаткова предметна спеціальність 014 Середня освіта (Мова і література (англійська))		
Загальна кількість годин –120 год.	Кваліфікація: Бакалавр середньої освіти за предметною спеціальністю мова і література (німецька). Вчитель німецької мови і зарубіжної літератури. Вчитель англійської мови	Рік підготовки:	
		1-й	
		Семестр	
		1-й	2-й
		Практичні, семінарські	
		26 год.	26 год.
	Освітньо-професійна програма Середня освіта (Німецька та англійська мови)	Самостійна робота	
		32 год.	32 год.
		Консультації:	
		2 год.	2 год.
Вид контролю:			
залік	залік		

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Практична фонетика німецької мови» є однією з обов'язкових фахових дисциплін, що належить до циклу професійної підготовки майбутніх вчителів німецької мови і зарубіжної літератури, вчителів англійської мови. Саме тому, ця навчальна дисципліна вивчається у педагогічному університеті, що зумовлено професійною значущістю знань, умінь та навичок із теорії та практики німецькомовного мовлення як фахової дисципліни.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Практична фонетика німецької мови» є комплексна реалізація цілей навчання іноземної (німецької) мови, що полягає у цілісному формуванні, фонетичних, мовних навичок продуктивної мови студентів, а також їх рецептивних фонетичних навичок із урахуванням перспектив розвитку фонетики та фонології сучасної німецької мови.

Завдання навчального курсу полягають у формуванні мовних вмінь та навичок студентів вищих навчальних закладів, розширення їх лінгвістичного кругозору шляхом реалізації методичних (формування фонетичних навичок та вмінь, необхідних студентам для подальшого застосування німецької мови у певних мовленнєвих ситуаціях з урахуванням об'єктивних обставин; формування професійних навичок та вмінь, які необхідні студентам для їхньої професійної роботи над вимовою учнів), пізнавальних (сприяння розширенню кругозору студентів через певний мінімум теоретичних знань у галузі практичної фонетики та фонології німецької мови; ознайомлення із науковими та культурними досягненнями світової германістики) та практичних (формування нормативної вимови та навчання фоностилістичним варіантам німецької мови; вільне користування отриманими практичними знаннями у мовленні; розвиток фонематичного, інтонематичного та фонетичного слуху; уміння транскрибувати слова, речення, тексти) цілей вивчення навчальної дисципліни; вироблення та автоматизація основних навичок німецької вимови та реалізація їх у стилістично різноманітних мовних ситуаціях; розширення знань студентів про особливості вимови німецької мови в Німеччині та

німецькомовних країнах; виховання культури спілкування студентів та максимальне оволодіння основами професійної підготовки.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Практична фонетика німецької мови» студенти повинні знати: правила німецької вимови, склад фонемної системи німецької мови, правила розподілу словесного наголосу тощо; вміти: транскрибувати слова, фрази, текст, робити фонемний аналіз слова, правильно наголошувати слова та ін.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Навчальна дисципліна «Практична фонетика» доповнює такі навчальні дисципліни, зокрема «Вступ до мовознавства», «Латинська мова». Варто зазначити, що навчальна дисципліна «Практична фонетика німецької мови» взаємодоповнюється такими навчальними дисциплінами, а саме: «Практика усного та писемного німецького мовлення», «Практична граматики німецької мови» на основі подібності мовних та мовленнєвих явищ.

Крім того, наголосимо, що навчальна дисципліна «Практична фонетика німецької мови» не передбачає попереднього засвоєння якихось інших навчальних дисциплін, однак необхідне володіння базовими мовознавчими поняттями (звук, літера, наголос, дифтонг, транскрипція та ін.), які повинні бути засвоєні протягом навчання у середній загальноосвітній школі.

3. Результати навчання за дисципліною

Формулювання результатів навчання для обов'язкових навчальних дисциплін зорієнтовано та базується на результатах навчання, визначених відповідною освітньою програмою (програмних результатах навчання), спрямовано на їх деталізацію. Окремий акцент зміщено у площину визначення рівня сформованості результатів навчання, зокрема через його достатність для вирішення певного класу завдань професійної діяльності та/або подальшого навчання за освітньою програмою.

За результатами вивчення навчальної дисципліни за цією програмою студенти повинні оволодіти необхідним рівнем програмних компетентностей (інтегральних, загальних, професійних (фахових) тощо.

Стосовно програмних результатів навчання, то такі визначаються наступним шляхом:

Знання	ПРЗ-4	ПРЗ-4. Знання та усвідомлення сучасних філологічних і дидактичних засад навчання іноземної мови та світової літератури, особливостей використання мовних одиниць у певному контексті.
	ПРЗ-5	ПРЗ-5. Демонструє реалізацію теоретичних й методичних засад навчання іноземної мови та зарубіжної літератури в базовій середній школі.
Уміння	ПРУ-1	ПРУ-1. Уміння оперувати базовими категоріями та поняттями спеціальності.
	ПРУ-7	ПРУ-7. Уміє порівнювати мовні та літературні факти, явища, оригінали творів (мови яких вивчаються) й українські переклади іншомовних художніх текстів, визначає їхні подібності й відмінності.
	ПРУ-8	ПРУ-8. Використовує гуманістичний потенціал іноземної мови та зарубіжної літератури для формування духовного світу юного покоління громадян України.
Комунікація	ПРК-2	ПРК-2. Володіє комунікативною компетентністю з української та іноземних мов (лінгвістичний, соціокультурний, прагматичний компоненти відповідно до загальноєвропейських рекомендацій із мовної освіти), здатний удосконалювати та підвищувати власний компетентнісний рівень у вітчизняному та міжнародному контексті.
	ПРК-3	ПРК-3. Здатність забезпечити діалог культур у процесі вивчення іноземної мови та світової літератури, та уникати культурних конфліктів, створити умови для міжкультурної комунікації.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Оцінка рівня та якості знань студентів здійснюється у відповідності до методики рейтингової оцінки та полягає у здійсненні розрахунку суми балів за всіма видами практичних завдань та результатами самостійної роботи. Акумуляція (накопичення) балів здійснюється протягом семестру.

Залік/іспит проводиться в усній або письмовій формі за умови попередньої підготовки студента.

Щодо системи розподілу балів, які отримують студенти та рейтингової системи, яка трансформується в національну шкалу та шкалу ECTS, то відповідні відомості наведені у цій програмі.

Шкала ECTS	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
A	Студент у повному обсязі викладає вивчений матеріал, дає правильні визначення понять, виявляє розуміння матеріалу, може обґрунтувати свої судження, застосувати знання практично, навести свої приклади, опрацював різні джерела інформації і творчо використав їх при відповіді, виявляє здатність до оригінальних рішень, та вміння аргументовано висловлювати свою точку зору, володіння в повному обсязі базовим лексичним словником, передбаченим програмою. Допускаються 1-2 граматичні та лексичні помилки.
B	Студент добре знає теоретичний матеріал, дає визначення понять, може обґрунтувати свої судження, може систематизувати набуті знання, добирає переконливі аргументи на підтвердження власного судження, володіє матеріалом при вирішенні практичних завдань. Студент коректно висловлює свою точку зору, вживає правильно граматичні конструкції, демонструє викладення матеріалу без стилістичних огріхів та вміння висловити і граматично обґрунтувати свою точку зору, володіння в достатньому обсязі базовим лексичним словником, передбаченим програмою. Допускаються 2-3 граматичні та лексичні помилки.
C	Студент добре знає теоретичний матеріал, дає визначення понять, може обґрунтувати свої судження, може систематизувати набуті знання, добирає переконливі аргументи на підтвердження власного судження, володіє матеріалом при вирішенні практичних завдань. Демонструє уміння висловлювати власну точку зору, володіння в достатньому обсязі базовим лексичним словником, передбаченим програмою. Допускаються 3-4 граматичні та лексичні помилки.
D	Викладення матеріалу не в повному обсязі, неглибоке володіння теоретичним та практичним матеріалом. Тема розкрита без використання активного та пасивного, лексичного та граматичного матеріалу. Студент висловлює особисте ставлення до проблеми поверхово. Допускаються 4-5 граматичних та лексичних помилок.
E	Досить поверхове викладання матеріалу, неповне розкриття суті мовного явища. Студент знає матеріал, без аргументації своїх висновків, без своїх прикладів і не завжди адекватно використовує знання у практичній частині. Допускаються 5-6 мовних помилок.

F	Студент не виконав завдання.
FХ	Студент слабо володіє матеріалом, відтворює лише основні положення, знає окремі фрагменти, що складають незначну частину матеріалу. Демонструє невміння висловити та аргументувати свою точку зору на запропоновану тему через недостатній словниковий запас. Допускається понад 6 мовних помилок.

**Розподіл балів
(для заліку)**

		Разом	Сума
Поточний контроль			100
Розділ 1	Теми (1– 10)	50	
Розділ 2	Теми (1 – 5)		
Розділ 3	Теми (1 – 5)		
Розділ 4	Теми (1 – 6)		
Контроль самостійної роботи			
Розділ 1	Теми (1– 10)	50	
Розділ 2	Теми (1 – 5)		
Розділ 3	Теми (1 – 5)		
Розділ 4	Теми (1 – 6)		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	задовільно
60 – 63	E	
35 –59	FХ	незадовільно з можливістю повторного складання

1 –34	ґ	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
-------	---	--

5. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни «Практична фонетика німецької мови» є усне опитування, виконання практичних (самостійних) завдань із відповідних тем, презентації результатів виконаних творчих (самостійних) завдань, написання тестових завдань, контрольних робіт, написання диктанту та ін.

6. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Вступ

Тема 1. Місце, мета та завдання курсу практичної фонетики німецької мови.

Тема 2. Мовний апарат. Активні і пасивні органи вимови.

Тема 3. Утворення та сприйняття голосних і приголосних звуків.

Тема 4. Звук і буква. Німецький алфавіт.

Тема 5. Звук мови, фонема.

Тема 6. Транскрипція.

Тема 7. Традиційна орфографія і правила читання.

Тема 8. Слова з графічно позначеною і непозначеною довготою і стислістю голосних.

Тема 9. Слова з приголосними поліграфами.

Тема 10. Типи німецьких складів: 1) відкриті, 2) закриті, 3) умовно-закриті.

Розділ 2. Німецькі голосні та їх фонетична реалізація в мовленні.

Тема 1. Класифікація німецьких голосних.

Тема 2. Розходження в системі німецьких і українських голосних фонем.

Тема 3. Особливості артикуляції німецьких голосних звуків у порівнянні з українськими.

Тема 4. Тривалість звуків.

Тема 5. Наявність дифтонгів. Нескладові голосні.

Розділ 3. Німецькі приголосні та їх фонетична реалізація в мовленні.

Тема 1. Класифікація німецьких приголосних.

Тема 2. Характеристика та особливості артикуляції приголосних німецької мови в порівнянні з українською.

Тема 3. Наявність в німецькій мові приголосних, відсутніх в українській мові.

Тема 4. Зміна напруженості і тривалості вимови німецьких приголосних у залежності від позиції в слові і складі.

Тема 5. Відсутність веляризації німецьких приголосних.

Розділ 4. Словесний наголос у німецькій мові.

Тема 1. Поняття наголосу. Просодичні засоби виділення наголошеного складу.

Тема 2. Слова з одним і декількома наголосами.

Тема 3. Ступені німецького наголосу.

Тема 4. Наголос у простому та складному слові.

Тема 5. Наголос у словах з префіксами та суфіксами.

Тема 6. Наголос в іншомовних словах.

7. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин				
	Денна форма				
	Усього	у тому числі			
		практ. р.	самоств.р.	конс.	екзамен
Розділ 1. Вступ					
Тема 1. Місце, мета та завдання курсу практичної фонетики німецької мови.	4	2	2		
Тема 2. Мовний апарат. Активні і пасивні органи вимови.	6	2	4		
Тема 3. Утворення та сприйняття голосних і приголосних звуків.	4	2	2		
Тема 4. Звук і буква. Німецький алфавіт.	4	2	2		
Тема 5. Звук мови, фонема.	4	2	2		
Тема 6. Транскрипція.	6	2	4		
Тема 7. Традиційна орфографія і правила читання.	4	2	2		

Тема 8. Слова з приголосними поліграфами.	4	2	2		
Тема 9. Слова з графічно позначеною і непозначеною довготою і стислістю голосних.	4	2	2		
Тема 10. Типи німецьких складів: 1) відкриті, 2) закриті, 3) умовно-закриті.	4	2	2		
Разом	44	20	24		
Розділ 2. Німецькі голосні та їх фонетична реалізація в мовленні					
Тема 1. Класифікація німецьких голосних.	4	2	2		
Тема 2. Розходження в системі німецьких і українських голосних фонем.	4	2	2		
Тема 3. Особливості артикуляції німецьких голосних звуків у порівнянні з українськими.	8	2	4	2	
Тема 4. Тривалість звуків.	4	2	2		
Тема 5. Наявність дифтонгів. Нескладові голосні.	4	2	2		
Разом	24	10	12	2	
Розділ 3. Німецькі приголосні та їх фонетична реалізація в мовленні					
Тема 1. Класифікація німецьких приголосних.	4	2	2		
Тема 2. Характеристика та особливості артикуляції приголосних німецької мови в порівнянні з українською.	6	2	4		
Тема 3. Наявність в німецькій мові приголосних, відсутніх в українській мові.	6	2	4		
Тема 4. Зміна напруженості і тривалості вимови німецьких приголосних у залежності від позиції в слові і складі.	6	2	4		
Тема 5. Відсутність	4	2	2		

веляризації німецьких приголосних.					
Разом	26	10	16		
Розділ 4. Словесний наголос у німецькій мові					
Тема 1. Поняття наголосу. Просодичні засоби виділення наголошеного складу.	4	2	2		
Тема 2. Слова з одним і декількома наголосами.	4	2	2		
Тема 3. Ступені німецького наголосу.	4	2	2		
Тема 4. Наголос у простому та складному слові.	4	2	2		
Тема 5. Наголос у словах з префіксами та суфіксами.	4	2	2		
Тема 6. Наголос в іношомовних словах.	6	2	2	2	
Разом	120	12	12	2	
Усього годин	120	52	64	4	

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		Денна форма
1.	Місце, мета та завдання курсу практичної фонетики німецької мови.	2
2.	Мовний апарат. Активні і пасивні органи вимови.	2
3.	Утворення та сприйняття голосних і приголосних звуків.	2
4.	Звук і буква. Німецький алфавіт.	2
5.	Звук мови, фонема.	2
6.	Транскрипція.	2
7.	Традиційна орфографія і правила читання.	2
8.	Слова з графічно позначеною і непозначеною довготою і стислістю голосних.	2
9.	Слова з приголосними поліграфами.	2
10.	Типи німецьких складів: 1) відкриті, 2) закриті, 3) умовно-закриті.	2
11.	Класифікація німецьких голосних.	2
12.	Розходження в системі німецьких і українських голосних фонем.	2
13.	Особливості артикуляції німецьких голосних звуків у порівнянні з українськими.	2

14.	Тривалість звуків.	2
15.	Наявність дифтонгів. Нескладові голосні.	2
16.	Класифікація німецьких приголосних.	2
17.	Характеристика та особливості артикуляції приголосних німецької мови в порівнянні з українською.	2
18.	Наявність в німецькій мові приголосних, відсутніх в українській мові.	2
19.	Зміна напруженості і тривалості вимови німецьких приголосних у залежності від позиції в слові і складі.	2
20.	Відсутність веляризації німецьких приголосних	2
21.	Поняття наголосу. Просодичні засоби виділення наголошеного складу.	2
22.	Слова з одним і декількома наголосами.	2
23.	Ступені німецького наголосу.	2
24.	Наголос у простому та складному слові.	2
25.	Наголос у словах з префіксами та суфіксами.	2
26.	Наголос в іншомовних словах.	2
	Разом	52

Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		Денна форма
1.	Місце, мета та завдання курсу практичної фонетики німецької мови.	2
2.	Мовний апарат. Активні і пасивні органи вимови.	4
3.	Утворення та сприйняття голосних і приголосних звуків.	2
4.	Звук і буква. Німецький алфавіт.	2
5.	Звук мови, фонема.	2
6.	Транскрипція.	4
7.	Традиційна орфографія і правила читання.	2
8.	Слова з графічно позначеною і непозначеною довготою і стислістю голосних.	2
9.	Слова з приголосними поліграфами.	2
10.	Типи німецьких складів: 1) відкриті, 2) закриті, 3) умовно-закриті.	2
11.	Класифікація німецьких голосних.	2
12.	Розходження в системі німецьких і українських голосних фонем.	2
13.	Особливості артикуляції німецьких голосних звуків у порівнянні з українськими.	4
14.	Тривалість звуків.	2
15.	Наявність дифтонгів. Нескладові голосні.	2

16.	Класифікація німецьких приголосних.	2
17.	Характеристика та особливості артикуляції приголосних німецької мови в порівнянні з українською.	4
18.	Наявність в німецькій мові приголосних, відсутніх в українській мові.	4
19.	Зміна напруженості і тривалості вимови німецьких приголосних у залежності від позиції в слові і складі.	4
20.	Відсутність веляризації німецьких приголосних	2
21.	Поняття наголосу. Просодичні засоби виділення наголошеного складу.	2
22.	Слова з одним і декількома наголосами.	2
23.	Ступені німецького наголосу.	2
24.	Наголос у простому та складному слові.	2
25.	Наголос у словах з префіксами та суфіксами.	2
26.	Наголос в іншомовних словах.	2
	Разом	64

8. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Євгененко Д. А. Практична фонетика німецької мови / Д. А. Євгененко, С. А. Артамовська, О. І. Білоус. – Вінниця, 2004. – 207 с.
2. Лисенко Е. І. Deutsch. Німецька мова. Підручник для студентів неспеціальних вишів та факультетів / за ред. Е. І. Лисенко. – Вінниця : Нова Книга, 2011. – 304 с.
3. Лисенко Е. І. Вступний курс фонетики німецької мови / за ред. Е. І. Лисенко. – Вінниця : Нова Книга, 2007. – 120 с.
4. Стеріополо О. І. Теоретичні засади фонетики німецької мови / О. І. Стеріополо – Вінниця : Нова Книга, 2004. – 316 с.
5. Шевченко О. О. Навчально-методичний посібник з практичної фонетики німецької мови / О. О. Шевченко – Суми : Видавництво СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2011. – 124с.
6. Frey E. Kursbuch Phonetik. Lehr- und Übungsbuch / E. Frey. – Max Hueber Verlag, München. – 2015. – 80 s.

Додаткові:

1. Hirschfeld U. 33 Aussprachspiele / U. Hirschfeld, K. Reinke. – Ernst Klett, Stuttgart. – 2009. – 127 s.

Інформаційні ресурси

German Language Lab: оригінальні німецькі джерела з автентичними аудіотекстами, фонетичні вправи, збірка аудіофайлів у різних форматах до окремих лексичних	[Die elektronische Ressource]. Das Regime des Zugriffes : http://german.about.com/library/blgerlab.htm
---	---

тем, уроки з вимови для тих, хто вивчає німецьку;	
Правила вимови та інтонації з фонетичними вправами;	[Die elektronische Ressource]. Das Regime des Zugriffes : http://cornelia.siteware.ch/phonetik/#intonation
Автентичні вірші німецькою мовою;	[Die elektronische Ressource]. Das Regime des Zugriffes : https://www.lyrikline.org/de/gedichte?nav=1&lang%5B%5D=de
Аудіокурси німецькою мови;	[Die elektronische Ressource]. Das Regime des Zugriffes : http://www.movi.com.ua/audiokursi-nemeckoyi-movi
Аудіокниги німецькою мовою;	[Die elektronische Ressource]. Das Regime des Zugriffes : http://www.movi.com.ua/audioknigi-na-nimeckiy-movi
Фонетичний он-лайн конвертер з німецької мови	[Die elektronische Ressource]. Das Regime des Zugriffes : http://familientagebuch.de/rainer/2007/38.html#4

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

1. Технічне обладнання для прослуховування та перегляду програмного матеріалу.
2. Фонограми, аудіокниги, аудіотексти, аудіокурси німецькою мовою.
3. Граматичні довідники, словники дво- та одномовні (перекладні, тлумачні, етимологічні, іншомовних слів тощо.).
4. Навчальні посібники, підручники, методичні розробки з теорії та практики викладання фонетики німецької мови.
5. Тематичні ілюстрації, плакати, таблиці.